

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
informatika va axborot texnologiyalari
fani o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yili 10-sinflar uchun
II chorak

DARS
ISHLANMALAR

20__-20__-o‘quv yili 10-sinf uchun informatika va axborot texnologiyalar fanidan taqvim mavzu rejasi

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Soat	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
II chorak				
1.	Tarmoq kompyuterlari. Lokal hududiy (Local area networks) va global hududiy tarmoq (Wide area networks).	1		
2.	Kliyent-server va peer-to-peer tarmoqlari.	1		
3.	Virtual shaxsiy tarmoq (VPN)	1		
4.	Intranet va ekstranet. Internet va uning xususiyatlari	1		
5.	Internetda muloqot qilish. Mobil tarmoqlar	1		
6.	Video va veb konferensiya. Videokonferensiyaning jamiyatga ta’siri	1		
7.	Ekspert tizim haqida	1		
8.	Bilimlar bazasi va yakunlovchi mexanizm	1		
9.	Foydalanuvchi interfeysi	1		
10.	Ekspert tizimlardan foydalanish	1		
11.	3-nazorat ishi	1		
12.	Ma’lumotlarni qayta ishlash tizimlari	1		
13.	Real vaqt rejimida qayta ishlash tizimi	1		
14.	4-nazorat ishi	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Tarmoq kompyuterlari. Lokal hududiy (Local area networks) va global hududiy tarmoq (Wide area networks).

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy-o'quvchilarga bugungi mavzuga oid bilim va tushunchalar berish, ma'lumot, axborot va bilimlar bazasi o'rtasidagi farqlarni tushunish, statik va dinamik ma'lumotlarni ta'riflash, statik axborot manbalarini dinamik axborot manbalari bilan solishtirish, bevosita va bilvosita ma'lumot manbalarini ta'riflash, bevosita va bilvosita axborot manbalaridan ma'lumot to'plashning afzallik va kamchiliklarini tushuntirish.

b) tarbiyaviy- vatanni sevish, insonlarni hurmat qilish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish va orasta kiyina olish.

d) rivojlantiruvchi- "On Track" modullari axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) bo'yicha bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olish saralash, qayta ishlash, saqlash, ulardan foydalana olish, ularning xavfsizligini ta'minlash, mediamadaniyatga ega bo'lish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy va iqtisodiy rejalarni tuza olish, kundalik faoliyatda turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy olish, inson mehnatini yengillashiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan, qulay shart-sharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan foydalana olish

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars o'tish metodi: ta'lim beruvchi, aqliy hujum, aralash, interfaol.

Dars jihozi: kompyuter, multimedia, slaydlar, mavzuga oid ko'rgazmalar, elektron materiallar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi.

III. Yangi mavzu bayoni:

1990-yillargacha uy sharoitida va tashkilotlardagi kompyuterlar alohida (yakka) holatda ishlagan. Bugun esa ko'plab kompyuterlar o'zaro bog'langan. Kompyuterlar ilk marta ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) agentligi ko'magida 1969-yilda o'zaro tarmoq orqali bog'langan. Universitetlar o'zaro muloqot qilish va manbalardan umumiy foydalanish maqsadida kompyuterlarni bir-biriga ulagan. Bu tarmoq aslida internetning birlamchi shakli bo'lgan desak, adashmaymiz. Tarmoq kompyuterlaridan foydalanish qator afzallik va kamchiliklarga ega. Biroq ularning afzalliklari kamchiliklaridan ko'proq. Shuning uchun biz kompyuterlarni bir-biriga ulab foydalanamiz

Tarmoq: o'zaro aloqa qilish va resurslarni almashish uchun bog'langan ikki yoki undan ortiq qurilmalar to'plami. Tarmoq arxitekturasi: tarmoq tuzilmasi

Lokal hududiy tarmoq (LAN): kichik geografik hududni qamrab olgan tarmoq.

Global hududiy tarmoq (WAN): yirik geografik hududni qamrab olgan tarmoq.

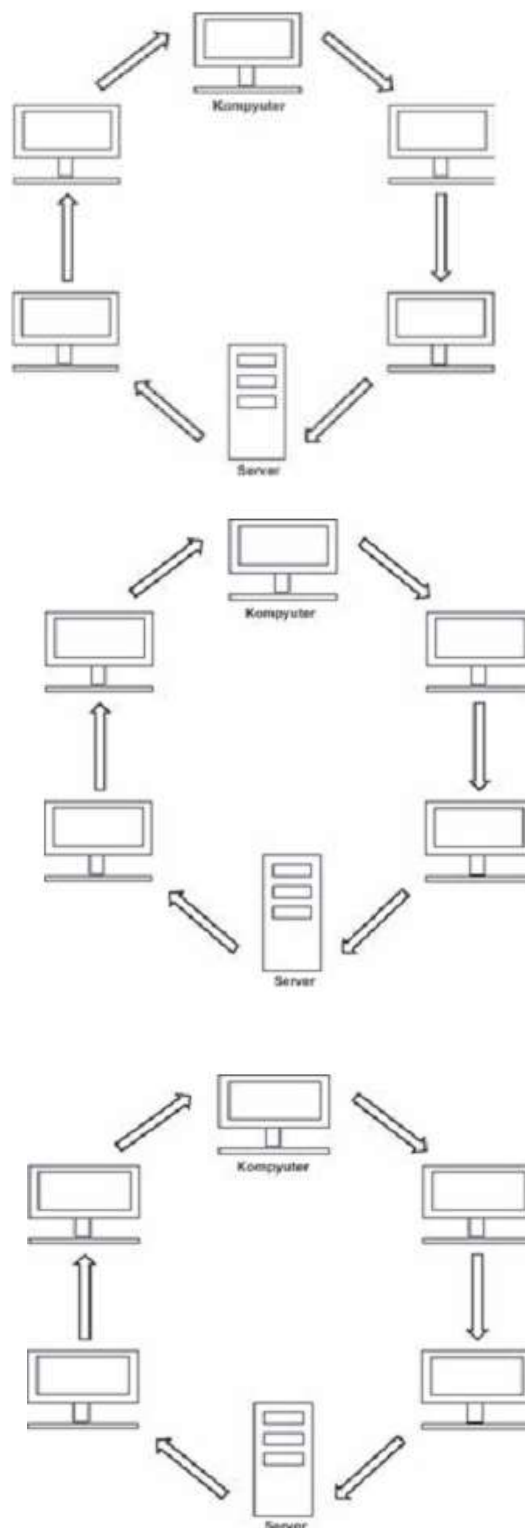
Bir nechta fi liallarga ega biznes turlari o'z tarmoqlarini shu tartibda ishlatadi. LAN va WAN tarmoqlaridan foydalanishni bir nechta omillar asosida taqqoslash mumkin. LAN va WAN atamallari tarmoqning geografik arxitekturasini, shuningdek, uning qanday holatda tuzilganini ta'riflaydi. Ular ma'lumotlarning qanday saqlanishi

va ishlatilishini ifodalamaydi. Tarmoqda ma'lumotlarni saqlash va ulardan foydalanishga doir ikki xil arxitektura mavjud.

- kliyent-server;
- peer-to-peer tarmoq;

TALIM

Afzalliklari	Kamchiliklari
Foydalanuvchi tarmoq orqali ma'lumotni boshqa foydalanuvchi bilan osonroq almashadi.	Kattaroq tarmoqni hosil qilish uchun kabel, server, simsiz ulanish nuqtasi va kommutatorlar, ularga xizmat ko'rsatuvchi xodimlar talab etilsa, bunday tarmoq qimmatga tushishi mumkin.
Foydalanuvchi tarmoqdagi istalgan kompyuterdan ma'lumotlarga kirish imkoniyatiga ega bo'ladi.	Tarmoqda xavfsizlik muammolari mavjud. Agar begona foydalanuvchi tarmoqdagi fayl serveriga kira olsa, boshqalarning ma'lumotidan ruxsatsiz foydalanishi mumkin.
Fayl serverlari markaziy bazada ma'lumotlarni saqlash uchun ishlatiladi. Bu ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va arxivlangan zaxirani oson yaratish imkonini beradi.	Agar tarmoq yetarli darajada himoyalanmagan bo'lsa, bitta tarmoq kompyuteridan boshqasiga viruslar oson tarqaladi.
Dastur serverlaridan markaziy bazada dasturiy ta'minotni saqlashda foydalaniladi. Bu sayt litsenziyani xarid qilish orqali dasturiy ta'minotga oid xarajatlarni kamaytiradi. Saytdagi dasturiy ta'minot litsenziyasi odatda yakka litsenziyadan arzonroq bo'ladi. Shuningdek, bu dastur faqat serverda yangilanadi.	Agar bitta tarmoq elementida xato aniqlansa, butun tarmoqda xato kuzatiladi. Bu tarmoq qanday tuzilganiga bog'liq.
Printerlardan butun jamoa foydalanishi mumkin. Foydalanuvchi uy yoki ishdagi manbalarni birgalikda ishlatib, alohida xarid uchun sarflanadigan mablag'ni tejaydi.	Tarmoqdagi haddan ziyod trafik uning sekin va anchagina kechikib ishlashiga olib keladi.
Barcha foydalanuvchilar bitta router orqali internetga ulangani sababli ortiqcha sarf-xarajatlar talab etilmaydi.	

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kliyent-server va peer-to-peer tarmoqlari.

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy- o'quchilarga bugungi mavzuga oid bilim va tushunchalar berish, ma'lumot, axborot va bilimlar bazasi o'rtasidagi farqlarni tushunish, statik va dinamik ma'lumotlarni ta'riflash, statik axborot manbalarini dinamik axborot manbalari bilan solishtirish, bevosita va bilvosita ma'lumot manbalarini ta'riflash, bevosita va bilvosita axborot manbalaridan ma'lumot to'plashning afzallik va kamchiliklarini tushuntirish.

b) tarbiyaviy- vatanni sevish, insonlarni hurmat qilish, odob-axloq qoidalariga rioya qilish va orasta kiyina olish.

d) rivojlantiruvchi- "On Track" modullari axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) bo'yicha bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

mediamanbalardan zarur ma'lumotlarni izlab topa olish saralash, qayta ishlash, saqlash, ulardan foydalana olish, ularning xavfsizligini ta'minlash, mediamadaniyatga ega bo'lish.

O'zini-o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

doimiy ravishda o'z-o'zini jismoniy, ma'naviy, ruhiy, va intellektual rivojlantirish; kreativ rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o'qib-o'rganish; kognitivlik ko'nikmalarini va hayotiy tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o'z xatti-harakatini muqobil baholash, o'z hatti-harakatini baholay bilish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars o'tish metodi: ta'lim beruvchi, aqliy hujum, aralash, interfaol.

Dars jihozi: kompyuter, multimedia, slaydlar, mavzuga oid ko'rgazmalar, elektron materiallar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi.

III. Yangi mavzu bayoni:

Server: kliyent qurilmasi foydalanishi mumkin bo'lgan resurslarni ta'minlovchi tarmoq kompyuteri.

Kliyent: serverga ulangan kompyuter.

Peer: serverga ulanmagan va boshqa kompyuterlarni nazorat qilmaydigan tarmoqdagi kompyuter.

Kliyent-server tarmog'i ma'lumotlarni saqlash, manbalarni boshqarish va foydalanuvchilarning harakatini nazorat qilish uchun alohida ajratilgan kompyuterdan foydalanadi. Bu kompyuter server deb yuritiladi. U boshqa kompyuterlar ulanadigan tarmoqdagi markaziy nuqta hisoblanadi. Ma'lumot va manbalarga kirish uchun serverga ulanuvchi kompyuter **kliyent** deb ataladi

Tarmoq serverlari qator funksiyalarni bajaradi, shu jumladan.

- foydalanuvchilar harakatini nazorat qilish uchun foydalanuvchi nomi va parollar bazasini saqlash.
- ma'lumotlarni saqlash.
- xavfsizlik.
- foydalanuvchi kira oladigan manbalarni belgilaydigan foydalanish darajalarini ta'minlash.
- tarmoq faolligini kuzatish.
- umumiy dasturlar uchun xosting vazifasini bajarish.
- internetga ulanishni boshqarish.

- zaxiralash amallarini rejalash va ishga tushirish.
- elektron pochta xizmatlari.
- tarmoq printerlarida chop etish.
- domen nomi xizmatlari.

Kliyent-server tarmog‘i odatda kamida bitta server va ko‘plab kliyentlardan tarkib topadi. Tarmoq esa har biri muayyan vazifani bajarishga tayinlangan bittadan ortiq serverga ega bo‘lishi mumkin. Masalan, bitta server foydalanuvchilar harakatiga javob bersa, ikkinchisi ma‘lumotlarni saqlashga xizmat qiladi. Bu ko‘pincha server bir vaqtda ko‘plab kliyentlarga xizmat ko‘rsatadigan kattaroq tarmoqlarda kuzatiladi. Yuklamani bir nechta serverga taqsimlash tarmoq faoliyatini samarali tashkil etishga yordam beradi. Peer-to-peer tarmoqlarida uni boshqaradigan hech qanday markaziy server bo‘lmaydi. Tarmoqdagi har bir kompyuter o‘z ma‘lumotlarini boshqalariga yuboradi. Hech qaysi kompyuter boshqasini boshqarmaydi. Jarayonda qatnashayotgan har bir kompyuter *peer* deb yuritiladi.

Omillar	Lokal hududiy tarmoq	Global hududiy tarmoq
Ma‘lumotlar almashish tezligi	1 soniyada 1 gigabitgacha.	Odatda 1 soniyada 200 megabitgacha cheklangan.
Ma‘lumot uzatishdagi xatolar	Ma‘lumot qisqa masofaga yuborilgani sababli xatolar kamroq kuzatiladi.	Ma‘lumot uzoq masofaga yuborilgani tufayli xatolar yuz berish ehtimoli yuqori.
Aloqa usuli	Kichik hudud bilan cheklangan. Asosan mis sim, optik tolali kabel yoki radioto‘lqinlar ishlatiladi.	Kattaroq hududga yoyilgan. Asosan mis sim, optik tolali kabel yoki mikroto‘lqinlar ishlatiladi. Odatda umumiy telefon tarmog‘iga oid tizimlar, ajratilgan liniyalar, uzatish antennalari va sun‘iy yo‘ldosh aloqasi ishlatiladi.
Xavfsizlik	Kichik sondagi qurilma va ulanishda yuqori xavfsizlikni ta‘minlash nisbatan osonroq kechadi.	Katta sondagi qurilma va ulanishda yuqori xavfsizlikni ta‘minlash nisbatan qiyinroq kechadi.
Egalik qilish	Asosan yakka shaxslar va alohida tashkilotlarga tegishli.	Tarmoq elementlari asosan boshqalarga tegishli muloqot infratuzilmalaridan foydalanadi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O‘IBDO‘: _____

(imzo)

(sana)

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o‘zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

30 listdan iborat informatika fanidan 10-sinf II chorak konspektini to‘loq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: **UZCARD *880*9860230104973329*summa#**

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqqim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**